

Tecnik

Personaltidning för FFV Aerotechgruppen

3

1989

**Fiskeförening
lockar GS-are
till fjällen**

mitten

Kommentaren

Omsättning ,h resultat förbättrades 1988

Aerotech-gruppen ökade sitt resultat i takt med ökad fakturering. Såväl omsättning som resultat har förbättrats planenligt.

Vi satsade förra året mycket på investeringar för framtiden, bland annat inom området AU/ADB. Det är inte bara inom AU/ADB-området

vi investerat, division Motor investerade bland annat i en ny provbock för Gnome, i Linköping har det investerats i ett nytt hus för TN-verkstad.

Kan vi förvänta oss samma positiva utveckling även i år? Ja, mycket beror på vår omvärld. Framst den pågående upphandlingen av underhållet på Vigenmotorn, men också vår egen förmåga att förbättra oss. En fortsatt produktivitetshöjning är här ett

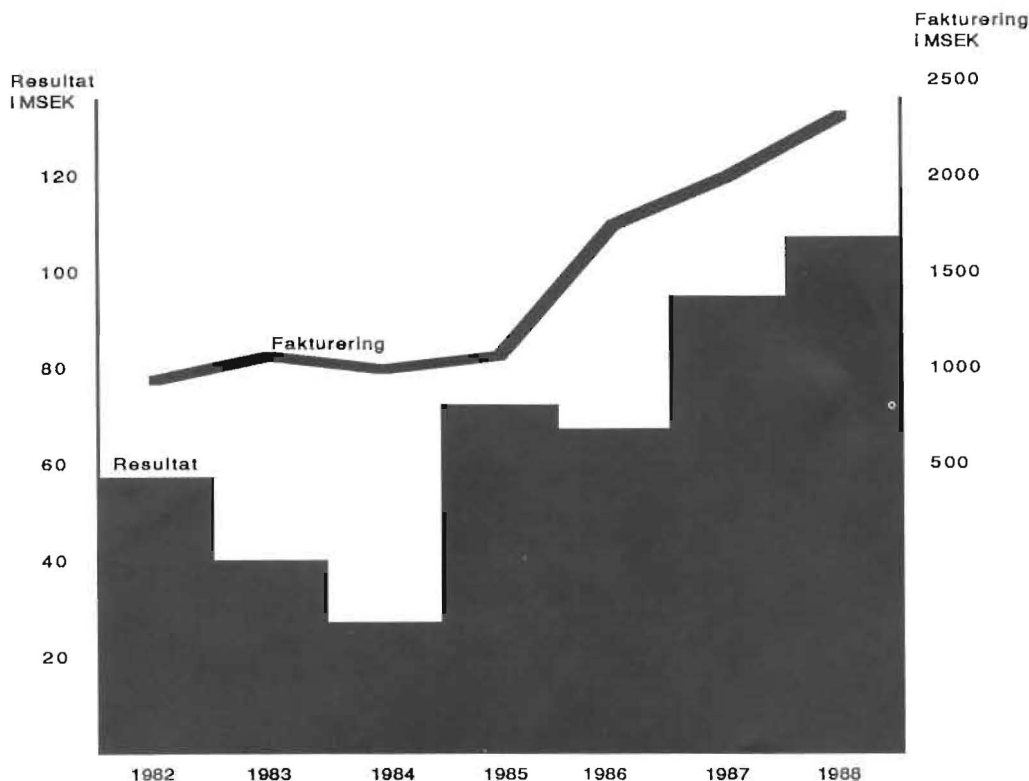
nyckelområde.

Framtiden för flygindustrin i Sverige påverkas av beslutet om JAS 39 Gripens framtid. Resurserna för flygunderhåll i landet är för stora för framtida, inhemska behov och behöver struktureras. Aerotechs ambition är att spela en ledande roll i det arbetet. En förutsättning för detta är dock att FFV ombildas till aktiebolag.

Lennart Ek

Aerotech-gruppen i sammandrag (MSEK) 1988 1987

Orderingång	2152	2002
Fakturerad försäljning	2279	1993
Rörelseresultat efter avskrivningar	184	160
Resultat före extraordinära poster	106	94
Investeringar	85	73
Antal anställda	3828	3660
Räntabilitet, procent	20	21

Tech-In Nr 3 - 1989

Personaltidning för Aerotech-gruppen

732 81 Arboga. Telefon: 0589-81859

Redaktör: Lennart Bladh. Ansvarig utgivare: Per-Åke Dahlström. Redaktion: Anne Allard, Benny Aretun, Hans Brännström, Set Franzén, Anna Lindberg och Lajlla Näsström

Adressändring: Anställda anmäler adressändring till respektive personalavdelning. Pensionärer och övriga anmäler adressändring till redaktionen. Använd postens blankett.

Tryck: Christer Perssons tryckeri, Köping, 1989.

Innehåll

Insänt & debatt

Även i detta nummer återfinns tre sidor med insändare.

Här debatteras bland annat bilpassen i Arboga, städning av konferensrum och de insändare som publicerats i FCTFs tidning Försvartjänstemannen.

sid 3-5

Aerotech-stipendium

Kenneth Pålsson, på Flygverkstaden F5 i Ljungbyhed har belönats med FFV Aerotechs stipendium.

50 000 kronor kunde Kenneth kvittera ut för sitt förslag som sparat miljoner åt Flygvapnet.

sid 6

AF har tre musketörer

Det har kommit tre musketörer till AF. Trion har tampats tillsammans i många år med framför allt planeringen för JAS-projektet. Förr kamperade de ihop på division Service, men i september flyttade alla tre till Avionik och avdelning Flygelektronik.

sid 8

Långpendlare samlas i köket

Många Aerotechare i Arboga är pendlare. Många reser till Arboga dagligen, medan andra veckopendlar. En del av veckopendlarna samlas regelbundet till en matkurs.

sid 16-17

Varför frodas missnöjet?

■■■ FFV Aerotech måste vara den i särklass sämsta arbetsplatsen i landet! Detta intryck skulle en opartisk lyssnare få om han eller hon deltog i våra kaffeпаuser och korridorssamtal under några veckor.

■ Om du har en läckande kran därhemma så blir du irriterad. Du köper en packning, byter ut den gamla och irritationsmomentet är ur världen. Om din bil börjar krångla blir du även då irriterad. I bästa fall kostar du på bilen en tusenlapp eller två, i sämsta fall lånar du ett belopp med fyra till fem nollor efter och byter bil. Under alla omständigheter löser du problemet, och irritationen försvinner. (I varje fall tills lånet ska amorteras.)

■ Har vi däremot problem på arbetsplatsen så är det i regel väldigt svårt att lösa dem. Fast det borde vara enkelt. Vecka efter vecka, månad efter månad kan vi ältä ett problem runt kaffebordet eller i korridoren. Problemen kan handla om allt från gemens storlek till hur chefen sköter sitt jobb eller hur den nya organisationen ska se ut.

■ Vi har ofta idéer och förslag till hur problemen ska lösas, men de stannar i regel runt kaffebordet, eller mellan debattörerna i korridoren. Alltför ofta för vi inte problemen mot en lösning. Vi går inte gärna in till chefen och säger vårt hjärtas mening. ("det är ju snart dags för L-ATFen, gu 'bevars") Vi kontaktar inte facket för att få deras syn på problemet. ("Facket? Dom kan väl inte göra annat än ta ut medlemsavgiften?")

■ Varför är det så här? Beror det på att vi tycker att chefen struntar fullständigt i vad vi tycker? I så fall borde vi gå till chefens chef med problemet.

■ Är det så att facket inte vågar, kan eller vill föra problemet vidare? I så fall är det vår skyldighet att se till att en ny styrelse väljs vid nästa årsmöte.

■ Heltidsanställda tillbringar ungefär en femtedel av sin tid på jobbet. Många av oss tar dessutom - vare sig vi vill det eller inte - problemen med oss hem. Att under en så stor del av livet gå omkring med problem som inte får en lösning leder ofelbart till något eller några av följande obehag: irritation mot arbetskamrater och familj, otrivsel på arbetsplatsen, begynnande mag-sår, nedsatt arbetskapacitet, och annat elände.

■ Behöver det vara så här? Naturligtvis inte! Att gå in till sin chef och ta en dust med honom är något vi ska göra när ett problem dyker upp. Chefen är ju inte mer än människa! Att en del chefer är motsträviga till ett problems lösning beror ofta på deras inneboende motvilja mot förändringar. En bra ide ska inte stoppas av det skälet.

■ Att gå till sina förtroendevalda i facket med ett problem, med eller utan förslag till lösning, ska inte heller det vara svårt. Det är den förtroendevaldes förbaskade skyldighet att lyssna till dig. Och inte bara det: han eller hon är också skyldig att föra dina åsikter vidare till styrelsen för vidare behandling.

■ Alltså: bort med missnöjestyckandet vid fikaborden och i korridorerna! Se till att det du tycker är fel åtgärdas genom att föreslå en förändring. Ingen mår bra av att vara missnöjd. Alla mår bra av att missnöjet vänds till något positivt.

Hans Brännström

Insänt & debatt

Börja kontrollera alla med fasta bilpass

□□□ Jag är helt överens med dig, Bo Söderberg, att den totala biltrafiken inom området bör minska. Det vi tydligen inte är överens om är vilken trafik som ska minskas ner.

□ Enligt "CK/89:25" sägs följande: "Det är inte meningen att det i fortsättningen skall vara svårare att få in bilen för den som i samband med till exempel tjänsteresa medför utrustning..."

Enligt ditt svar har det blivit så, då man nu alltid måste ha skriftligt tillstånd för att ta in bilen. Oavsett hur mycket utrustning man än har i bilen.

Om man nu verkligen vill minska ner på trafiken inom

området så kan man ju till att börja med undersöka om alla som kör in på fasta bilpass verkligen måste göra detta. Jag tror inte att de alltid har så mycket utrustning som måste bäras på, att det ur den synpunkten måste köra in bilen.

Jag bortser från den andra delen av ditt svar, då jag förutsätter att vakten redan i dag "...har kontroll på vilka som passerar grindarna." Eller menar du att det finns personer som gömmer sig i en bil som passerar in?

Till slut har jag väldigt svårt att förstå att trafiken innanför grindarna mellan klockan 19.00 och 06.00 kan utgöra något trafiksäkerhetsproblem. Detta oavsett skriftliga tillstånd eller inte.

Rolf Lundin, TS20

Vem svarar på insändare?

□□□ Bäste Lennart Bladh. Det var ett gott och positivt svar du gav på min insändare till "Björne i magasinet", om det var min insändare du menade.

□ Min signatur "H2O" vill jag ha all respekt som finnes för. Men något som du måste förklara är: Var fick du "vatten" ifrån? Det går verkligen över mitt huvud!

En sak jag tydligen har missuppfattat och det är det här med insändare och signatur. Personligen hade jag uppfattat det så att redaktören bara svarar för skrivarens rätt till anonymitet inför läsarna.

Verkligheten är tydligen så att redaktören också svarar på och för inlägg ställda till signaturer. Att det behövdes rätt namnuppgift till redaktionen och att skrivelser ska vara inne i god tid före pressläggningen var en förmedling till till de olika signaturerna och inte till de övriga berörda eller

upprörda. Redaktionen uppgift var att motta svar och publicera dessa. Om signaturen ej hade någon mer kommentar att ge, meddela detta och förklara debatten avslutad.

Hoppas Björne ej har omyn-digförklarats, att han verkligen blivit tillfrågad och fått ge sitt svar. Det framgår ej av ditt inlägg.

En andra fråga således. Är den enkla grundregeln "För signaturen svarar Lennart Bladh"? Så om jag ställer en insändare till en signatur, till exempel "Högsta Hönset", svarar då Lennart Bladh på den? Är det så galeat?

"Rent Lir"

H₂O

FFV Aerotech, Östersund

Redaktörns kommentar

De kemikunskaper som sitter kvar hos mig från grundskoletiden vill bestämt hävda att H₂O betyder vatten. I övrigt tar jag mig frihet att kommentera insändare som berör eget material.

LB

Omdömeslösa insändare visar illvilja och illojalitet

□□□ I de två senaste numren av FCTFs tidning Försvartjänstemannen går en eller flera insändarskribenter till generalangrepp mot FFV Aerotechs ledning (ett gemensamt språkbruk gör att åtminstone jag misstänker att en skribent döljer sig bakom flera/alla signaturer).

□□□ Nio olika insändare, alla under signatur, behandlar ämnen som ledningens tidigare jobb, verksammens betydelse, omorganisationer, vår kostnadsutveckling och Stockholmskontorets storlek.

□ All kritik är inte ny. Mycket känns igen från kafferum och korridorer. Vissa synpunkter är sakliga, till exempel att det vore bra om några i företagsledningen hade erfarenhet av civilflyg. Andra är vanlig, osminkad svensk avundsjuka, som påståendet att Stockholmskontoret är möblerat med skrytmöbler.

Inkompetens

Huvudbudskapen är att ledningen är inkompetent, att våra kostnader skenar iväg, att personalen är missnöjd och att bolagsbildningen är onödig.

I dagarna avgörs om vi eller Volvo Flygmotor ska få kontrakt på RM8-underhållet. Får vi inte kontraktet,

kan följden mycket väl bli den styckning av FFV som signaturen "Analytiker" varnar för.

Extremt illojalt

Det är därför extremt illojalt, för att inte säga korkat, att gå ut i pressen och tala om en skenande kostnadsutveckling! Den publiciteten spelar vår konkurrent rätt i händerna, vare sig tillvitelsen är korrekta eller inte. Just "Ta nya tag!" kanske blir arbetslös om vi förlorar RM8.

Bristande intern debatt

Samtidigt är insändarna ett symptom på bristande intern debatt i FFV Aerotech. Av PULS-undersökningen (som utfördes av SIFO, inte SCB som "Ännu hoppfull" påstår) framgick bland annat att personalen inte var nöjd med den interna informa-

tionen. Det är speciellt allvarligt eftersom vi, liksom hela branschen, befinner oss i en våldsam förändringsprocess.

Lågt krismedvetande

Ledningen har inte lyckats med den pedagogiska uppgiften att förklara skälen till omorganisationer och andra förändringar. (Det behövs inte betyda att de inte försökt.) Krismedvetandet är för litet.

Hög prioritet

På Electrolux, där jag arbetade tidigare, var interninformationen mycket ambitiös. Ledningen såg till att redaktörerna hölls informerade. Löpsedlar kom upp på anslagstavlor och dörrar samtidigt som man höll presskonferens om företagsförvärv eller delårsrapporter. Den interna informationen

gavs samma prioritet som den externa.

En ledningsfråga

Här får jag inte samma intryck av att interninformationen är en ledningsfråga. Situationen har dock förbättrats på det senaste året, speciellt i och med förändringen av Tech-In vid årsskiftet.

Debatt i rätt forum

Förutsättningen för en aktiv, utvecklande debatt är att alla är beredda att delta. Om taket höjs kan vi diskutera kostnadsutvecklingen i rätt forum, i Tech-In. Men det krävs av ledningen att den tar informationen och debatten på allvar. Att man tar till sig - så att det märks - de synpunkter som kommer fram den här vägen. Att Tech-In/Aerogrammet får nyheterna före lokaltidningarna.

Omdömeslöst

Men - bristande intern kommunikation kan aldrig ursäkta den omdömeslöshet, illojalitet och illvilja som insändarskribenten (na) i Försvartjänstemannen visat.

Anders Byttner
SACO/SR-föreningen
FFV Aerotech, Arboga

Per-Åke Dahlström,
Aerotech-gruppens
personaldirektör, svarar på
insändare på nästa sida.

Konferensrummen bör lämnas så som du själv vill finna dem

☐☐☐ Snälla ni som använder besöksrummet K42, i personalbyggnaden, By9. Vad glad jag skulle bli om ni ringde mig, telefon 2016, eller Ulla Sundström, telefon 2017, och meddelade oss om något gått sönder, till exempel overhead-apparaten.

☐ Jag har inte möjlighet att kontrollera rummet efter varje besök.

Trasiga apparater

Det är inte speciellt roligt att komma, en halvtimme innan ett besök, och finna lam-

pan i overheadapparaten avbruten, skarvsladden borta eller dylikt.

Återställ möblemanget

Ni får gärna möblera om, men var vänliga och återställ möblemanget till ursprungsmöbleringen. Eftersom ni måste hämta nyckel till rummet så borde ni veta vem ni ska kontakta.

Plocka undan

Att var och en ska plocka undan, kaffekannor, muggar, skräp etcetera efter sig har jag alltid tagit för självklart, men jag har lärt mig att de flesta har fått för sig att detta är städpersonalens, eller möj-

ligen någon annans, arbetsuppgift.

Anmäl fel

Det här gäller nog inte bara besöksrummet utan även våra konferensrum. Om du inte tänker använda rummet när du har bokat det, då kan man ringa och avboka.

Jag är medveten om att vi alla har ont om tid. Men om inte du själv kan ringa om uppkomna fel, inte hinner städa, kan du kanske be någon på din avdelning att hjälpa dig.

Mitt förråd försvann

Jag hade tills nyligen ett förråd av muggar, skedar,

socker och tepåsar i rummet. Dröm om min förvåning när jag en dag finner förrådet totalt rensat.

Ni får gärna ta ur förrådet om något saknas, men inte kan väl någon med ett besök på 8-10 personer behöva 75 muggar, en hel burk tepåsar och tre skålar fyllda med sockerbitar? Ska jag behöva låsa förrådet?

Om du använder videon ska maskinrummet låsas efteråt.

Det borde vara självklart att alla lämnar rummet i det skick som man själv vill finna det.

Med vänlig hälsning
Carina Lurén

Information är allas rätt och skyldighet.

☐☐☐ Informationsproblem i samband med hög förändringstakt är, som Anders Byttner tar upp i sin insändare, mycket viktiga att lösa. Ambitionen att få alla att acceptera det riktiga i alla förändringar är nog inte realistisk.

☐ Däremot måste ambitionen minst vara att beskriva och förklara motiven till de förändringar som sker. Det är bara att hålla med om att vi fortfarande har en sträcka att gå till det målet.

Personaltidningarna

Samtidigt vill jag peka på mångfalden av medel att ge

och få information.

FFV-NYTT i sin nya tappning, tycker jag, är en bra koncerntidning. TECH-IN som fått ny uppläggning vid årsskiftet tycker jag också har kommit på rätt spår och har goda förutsättningar att utvecklas till en bred, informativ och debatterande personaltidning.

Löpsedlar

Med hjälp av AERGRAMMET kommer vi förhoppningsvis att klara den snabba nyhetsinformationen före lokaltidningarna. Vi har dessutom LÖPSEDLARNA när det är verkligt bråttom. Löpsedlarna kan med nuvarande rutiner ges ut med tre

till fyra timmars varsel.

Arbetsplatsträffar

Regelbundna arbetsplatsträffar är uppstartade på ett stort antal enheter. Målet är att till årsskiftet ska alla enheter fått igång en sådan verksamhet. Arbetsplatsträffen är bland mycket annat ett forum för att både få information, ge information och inte minst att fråga.

Chefsansvar

Informationskommitteerna på olika nivåer får regelbunden information om verksamheten. Det är viktigt att även de fackliga representanterna där, också ser sin roll att föra information vidare.

Cheferna har ett uttalat ansvar för att informera sin personal och också att skaffa sig den information som behövs för detta.

Personalen har en roll genom att fråga och initiera att information sker. Genom att göra detta utvecklas de organiserade informationskanalerna.

Pusselbitar

Ovanstående är viktiga pusselbitar i informationssystemet. När vi låter pusselbitarna samverka och bli mönster kan vi också lägga mer energi på att utnyttja informationen - till handling eller debatt.

Per-Åke Dahlström

Uppfinning gav stipendium på 50 000

Flygvapnet sparar miljoner

□□□ En god ide. Några plåtbitar. Det kan vara värt 50000 kronor. Det vet Kenneth Pålsson.

□□□ För några veckor sedan tilldelades han FFV Aerotechs stipendium för en enkel men genial konstruktion som sparat miljoner åt flygvapnet.

□ Kenneth arbetar på F5s flygverkstad i Ljungbyhed med tillsyn på skolflygplanet SK60.

Det är ett flygplan som ligger Kenneth varmt om hjärtat. Han gjorde sin militärtjänst på F5 i slutet av 60-talet, när de sista SK60 levererades, och där har han blivit kvar. Såväl han som SK60 kommer att pensioneras några år in på tjugohundralet. Så det är lätt att förstå att SK60 och Kenneth är en speciell kombination.

Några år in på 80-talet upptäcktes korrosion på den aluminiumbåge som håller fast och tätar kring frontrutan. Kenneth konstaterade att det inte gick att få loss rutan. Några nya frontbågar fanns in te att få tag i och tillverka nya var inte möjligt. Såga sönder frontrutan föreslog tillverkaren. För dyrt, tänkte Kenneth, det måste vara möjligt att få loss bågen utan att såga sönder frontrutan.

Enkel och genial

Han skissade på några verktyg innan han kom på en enkel men genial lösning. Han frågade sin chef om han fick prova

sitt verktyg. Ett jakande svar har lett till att idag har närmare 50 bågar lyfts ur med Kenneths verktyg. Nu kan de gamla frontrutorna användas igen i stället för att sågas sönder och kasseras. Varje frontruta kostar i dag drygt 130000 kronor, så det är bara att multiplicera för att få fram vilken besparing flygvapnet gjort med Kenneths verktyg.

Förslagspengar

Aerotechs stipendium hade Kenneth ingen tanke på att söka när han konstruerade sitt verktyg. Han lämnade in ett förslag till den lokala förslagskommittén och tilldelades 2100 i förslagspengar. Otillfredsställande tyckte han, mest för att ett annat förslag, som inte innebar samma besparing, belönades med ett högre belopp. Kenneth överklagade, fick 700 kronor till. Överklagade igen och fick totalt 10 000 kronor. Det var då han såg en affisch om Aerotechs stipendium. Han fick hjälp att skriva en ansökan och sände iväg den.

Så ringe de en dag från Aerotech, ett år efter det att jag sänt iväg min ansökan, och jag blev gratulerad till ett stipendium, berättar Kenneth.

Han blev väldigt överraskad då han fick hela stipendiesumman själv. Motiveringen var: "EN praktisk och enkel lösning som medför stora besparingar för flygvapnet".

I samband med stipendieutdelningen i Stockholm tar Kenneth några dagars ledigt från jobbet för att tillsammans med hustrun fira.

Kenneths konstruktion att lyfta ur frontrutebågen är både enkel och genial, men den ser inte mycket ut för världen. Kenneths uppfinning har sparat miljoner åt flygvapnet.

Kanonkurs för JA - Det sa pa

□□□ En äkta dalmas berättar om lumpartiden och drar sig till minnes skjutövningarna på regementet: - Vi sköt med ena riktig ku-ulspruta så de' sa pang-pang ... fast mycket fortare!

□□□ Den masen skulle ha varit i Arboga i mars. Då fanns det anledning att prata om "pang-pang fast fortare", när tjugo man provsköt den nya automatkanonen till JAS 39 Gripen.

□ Muserkanonen är den första JAS-utrustning som FFV Aerotechs folk bokstavligen lägger vantarna på. Robot- och Vapenverkstan står bakom den första kanonkursen med tjugotalet deltagare. Under en vecka har de ägnat sig åt att plocka ner Mausern i småbitar. Tack och lov ingick det i utbildningen att sätta ihop alltsammans igen.

Bubbla mot turbo

Eleverna kom från olika håll. Där fanns lärare från Flygvapnets skolor vid F14 i Halmstad och tekniker från F7 - det första JAS-förbandet. Där fanns också personal från F6 i Karlsborg, FMV:Prov i Linköping och från sak- och

Lennart Hasslerud från Försvarets Materielverk har beställt "kanonkursen" och deltar själv som lärare i avsnitten som handlar om ammunitionen.

ng-pang ... fast mycket fortare

Eftervården har fått ett särskilt kapitel i kursen där kanonen putsas, smörjs och trimmas in i minsta detalj.

underhållsbyråerna vid Försvarets Materielverk.

Jan Daunfeldt och Inger Björklund på Vapen- och Robotverkstaden var kursledare. Förra året lärde de sig det mesta om kanonen, bland annat med grundutbildning hos tillverkaren i Tyskland.

— Om vi räknar in våra tidigare erfarenheter av vapen ger detta oss tillräckligt djupgående kunskaper för att driva kursen, menar Jan.

— Vad arbetsprinciperna beträffar så överensstämmer kanonen med tidigare modeller. Men i övrigt är det som att jämföra en Volkswagen "bubbla" men en fyrhjulsdriven turbo, tycker han.

Vad fick kursdeltagarna lära sig? Jo, funktion och enklare underhåll. De fick provskjuta själva och ta hand om eftervården. De fick även en genomgång av hur underhållet skall läggas upp i framtiden.

Ny ammunition

— Vi var missnöjda med originalammunitionen, och troligen skall ny ammunition tillverkas antingen i Norge

eller Tyskland, berättar Jan.

Ammunition är ett besvärligt kapitel, påpekar han. Dels skall den ha bra funktion och verkan, dels finns det säkerhetsaspekter att ta hänsyn till. Kraven är ofta oförenliga, och det kan vara svårt att hitta en nivå där allt kan kombineras.

Lennart Hasslerud på FMV:FlygSp är nöjd med de insatser Inger och Jan har gjort. Han har själv beställt kursen, och leder undervisningen om ammunition.

— Som ansvarig för JAS-beväpningen tillhör jag de som först utbildades på kanonen för att kunna driva frågorna mot Saab, berättar han.

Rätt reaktion på fel

Kursveckan skall, enligt Lennart Hasslerud, lägga grunden dels för lärarna vid Flygskolan i Halmstad, som så småningom skall utbilda personalen på JAS-flottiljerna. Dels är kursen riktad mot personalen på FMV:Prov i Linköping, som deltar vid utprovningen på Saab och även själva provar kanonen.

— Vi måste även sprida kunskap till förband och inom FMV för att få in

synpunkter från människor som har vana och erfarenhet av vapensystem. Med deras hjälp kan vi bli varse riskerna för eventuella fel, menar han.

Lennart Hasslerud är inte främmande för att engagera FFV Aerotech även i den utbildning som F14 skall arrangera för förbanden.

— Vi är vana vid fin service från Robotavdelningen. Ta bara underhållsföreskrifterna för den nya kanonen. Där har Jan och Inger överträffat sig själva, för jag vågade aldrig tro att de kunde bli så trevliga.

Text & Bild: Anne Allard

Fakta om JAS-kanonen

Vikt: 100 kg
Skottvikt: 260 g/projektil
Amm.: Högexplosiv granat
Skotthast.: 1020 m/s vid mynningen, dvs 3 ggr ljudhastigheten
Kapacitet: 28 skott/s, dvs 3-5 ggr, snabbare än en k-pist

Artemis, Tommy och Bernt

- en för alla och alla för en

□□□ Det har kommit tre musketörer till AF. Trion har tampats tillsammans i många år med framför allt planeringen för JAS-projektet. Förr kamperade de ihop på division Service, men i september flyttade alla tre till Avionik och avdelning Flygelektronik.

□ Tommy Andersson jobbar i JAS projektledning med själva planeringen för framtagning av underhållsutrustning, föreskrifter och testprogram. Huvuddelen av den stora kakan skall "bakas och gräddas" under det här året och nästa, berättar han.

Bernt Wahlbom är Tommys vapenbroder i JAS-arbetet. Han har huvudansvaret för Artemis, databasen som alltför få bryr sig om därför att det finns så många databaser idag, enligt Bernt.

— Det är ett utmärkt hjälpmedel för ren projektplanering i termer av tid, resurser och kostnader på olika nivåer. Vi köpte det ursprungligen för att föra projekt JAS i land, men här finns kapacitet även för andra projekt, menar Bernt.

Ingen trollerilåda

Det står AF02 "Ekonomi och planering" på dörren till Bernts och Tommys arbetsrum. Det är ett överordnat begrepp och stämmer inte riktigt med det som pågår därinne, tycker Bernt. Planering med Artemis, det är vad det hela rör sig om och kring på AF02.

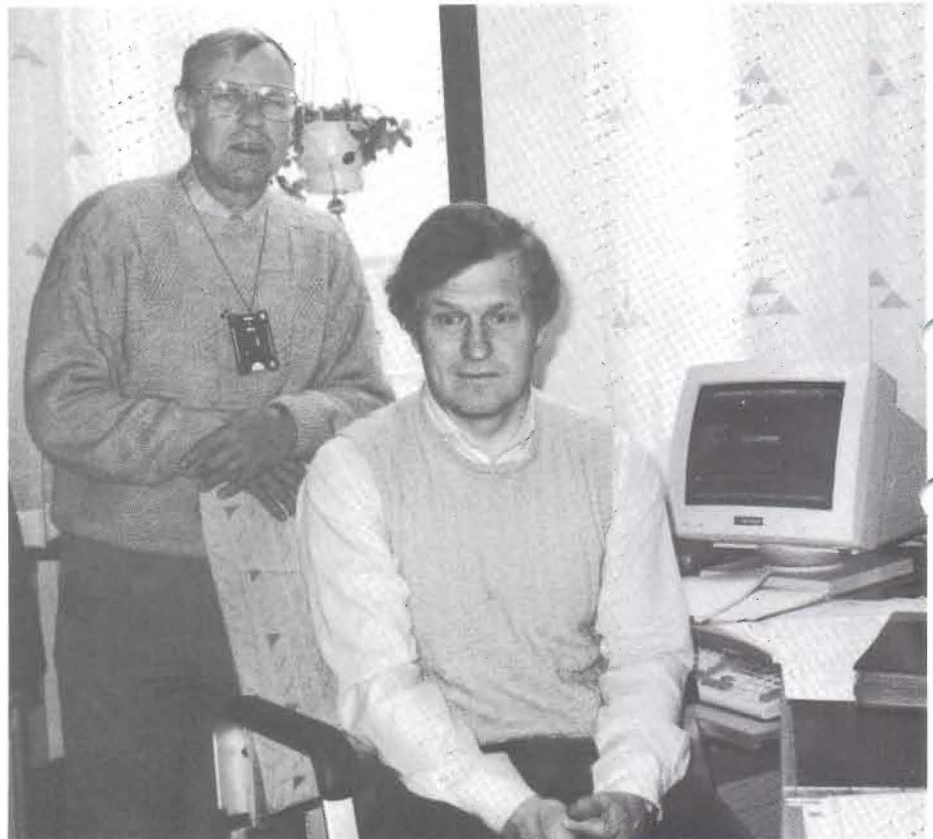
— Det är absolut ingen trollerilåda, även om Artemis är bra på att räkna och rita gubbar. Det intelligenta innehållet måste ändå varje användare själv stå för. Då blir systemet precis vad man gör det till, och då det kan bli hur bra som helst.

Bland annat har han kommit underfund med att det är användbart för att rita till exempel schema för hydrauliska kopplingar. För att nu bara nämna ett udda exempel.

Förstå är vitsen

Artemis kostade i storleksordning en miljon att köpa, och under Service regim skulle systemet bära sina egna kostnader.

— Det räckte för att bromsa utveck-

Bernt, Tommy och synliga delar av databasen Artemis har flyttat till avdelning Flygelektronik. De ställer upp med både tid och resurser för projektstyrning i alla upptänkliga sammanhang där sådan hjälp krävs.

lingen. Få kunder orkade betala vad det kostade att utnyttja den här resursen, konstaterar Bernt.

Idag betalar AF en fast systemkostnad till stab Projekt JAS, och sedan delar man eventuella vinster på Artemisprojekt utanför JAS-projektet.

— En målsättning är att få fler användare. Även om systemet fordrar att man sätter sig in i det för att få ut bästa nyttan, så tillhör det nog det bästa man kan få tag på idag, anser Bernt.

Visst kan han och Tommy göra menyer åt kunderna som är lätta att hantera till en början. Men hela vitsen med Artemis är att förstå, det är då systemet börjar fungera som det skall, tycker han. Annars blir användaren låst vid vissa, fasta rutiner.

Hopp om livet

Timkostnaden för att utnyttja systemet har sänkts betydligt till 55 kronor i timmen. Nu är Bernt, Tommy och Artemis öppna för nya kundkontakter.

De betonar att Artemis, precis som tidigare, är en resurs för hela Aerotech.

— Vi kan tänka oss att bolla med alla ideér, och sedan får vi se om det går att få ihop något av det hela enligt kundens önskemål, säger Bernt.

Att avdelningens nya controller, Carina Peltokangas, har gjort systemet till sitt redskap är mycket glädjande tycker båda två. Eller skall vi säga alla tre. Bernt och Tommy börjar se hoppfullt på livet efter Service och ser fördelarna med att sitta på Flygelektronik.

— Det är inte gnäll om varje krona längre, och vi har bra kontakt med cheferna, betonar Tommy och med sitt pliriga leende flikar Bernt in:

— Jag tycker det bästa med Avionik är att man slipper gå ut till andra byggnader så fort man skall iväg för att träffa en kund!

Text & foto: Anne Allard

Nya avtal ökar rotationen på Allison

□□□ — Beläggningen brukar vara låg i början av året eftersom helikopterverksamheten är litet säsongsbetonad. Men i år har vi fyrdubblat faktureringen jämfört med budget, vilket tyder på att operatörerna börjar sudda ut gränserna mellan sommar- och vinterflygning, konstaterar Anders Andersson, produktchef för Allison.

□ För jobbet med Allisonmotorer på Turboaxel/Turboprop får den här utjämnningen gynnsamma effekter. Det får även det nya avtalet mellan motortillverkaren och FFV.

Rad nya kunder

— För några veckor sedan skrev vi ett nytt treårigt auktorisationsavtal med Allison. Det breddar vår motorflotta så att den, förutom C18 och samtliga versioner av C20, C28 och C30, nu också omfattar hela 250-serien inklusive den nya C10-motorn, berättar Anders.

Det här kan betyda en rad nya kunder på Allisonsidan, tror han. En ny helikopter, Schweizer 330 med en Allison 225 C10-motor, har kommit ut på marknaden. Anders räknar med att den kan bli en storsäljare bland helikopteroperatörerna.

Ringar på vattnet

Allisonavtalet har stor betydelse för oss. Precis som CT7-avtalet med General Electric och auktorisationen från amerikanska luftfartsmyndigheten FAA är det en förutsättning för att FFV skall kunna jobba med motorn.

— Ett värde på auktorisationen får man dock först om man beräknar hur mycket Allisonverksamheten ger på tre års sikt. Då blir den värd omkring 50 miljoner kronor för oss, säger Anders.

Förra året ökade omsättningen med 40 procent och ligger nu en bit över 20 miljoner kronor. En stor del av ökningen tillskriver Anders nya kunder utanför Skandinavien, vilket kommer att slå ringar omkring sig, det är han övertygad om.

I april öppnar Anders diskussioner med en helikopteroperatör på Grönland. Han hoppas att kontakten skall bidra till

en del nya jobb. Finska gränspoliserna står också på tur att i vår skriva avtal med FFV.

Stryps utan avtal

— Med Bendix skrev vi distributörsavtal i juni förra året. Företaget tillverkar apparater till Allison, och kontraktet innebär bland annat att vi kan hjälpa FMV med garantijobb på bränsleapparater till HKP 9, påpekar Anders.

Argotech, ett företag som tillverkar bränslepumpar till bland annat Allison, har också skickat förslag till ett liknande avtal. Enligt Anders har avtal med tillverkarna stor betydelse för reservdelstillgången och rabatterna. Marknaden är stenhård idag och utan avtal stryps konkurrensförmågan långsamt men säkert.

Civilt och svenskt

Fördelningen civilt-militärt har förskjutits mot den civila marknaden,

Anders Andersson, produktchef för Allison, tippar framgång för den nya helikoptern Schweizer 330 på marknaden i Skandinavien och i förlängningen ännu fler kunder för FFV.

som står för två tredjedelar av omsättningen. Ungefär detsamma är förhållandet mellan svensk marknad och export, med dominans för svenska helikopteroperatörer. Det är en naturlig följd av att Skandinavien är auktorisationsområde för Allisonverksamheten vid FFV.

Framgångarna drar med sig en hög beläggning på verkstan. De fyra sista månaderna i fjol jobbade personalen in halva årsomsättningen.

— Det ställde enorma krav på medarbetarna. Tack vare att personalen ställde upp på ett fantastiskt sätt kunde vi, trots den höga beläggningen, klara en leveranssäkerhet på 97 procent.

Text & Bild: Anne Allard

■■■■ "Vädret toppen - fisket sisådär. Någon rapport om Brännströms fiskafänge förra veckan fanns ej att läsa. Undrar vad det beror på?"

■■■■ "Enligt Pelle skriver aldrig Brännström i dagboken då han har misslyckats i fiske, vilket han tyvärr rätt ofta gör."

■■■■ Fiskeföreningen på division GS i Östersund ligger Hasse Brännström varmt om hjärtat. Den måste du skriva om, har han påtalat gång efter annan. Visst var det besvikelse i rösten när han mumlade om att ett reportage om föreningen borde platsat i förra årets temanummer om aerotechares hobby och fritidsintressen.

Hjortron, svamp och fiskemöjligheter lockar GS-are till fjällen

Det är tidig lördagsmorgon. Rygg-säckarna är packade med soppa och smörgåsar. Innan skidorna spänns på för några kilometers tur till fiske-sjön tar Pelle en cigarett.

■ Sedan dess har han inte försummat något tillfälle att muttra om att nu är det minnsann dags att komma upp till Östersund och följa med till Höberg för att njuta av en helg i fjällvärlden och skriva om dessa fiskeentusiaster. Det är så jag funderar på om de bara ägnar sig åt fiske däruppe.

■ Kapitulerar

Inför veckoslutet före påsk kapitulerar jag, till Brännströms stora belåtnhet. Äntligen, mumlar han, lite kärvt. Jag kan, från min Arbogahorison, riktigt se hur han rusar runt däruppe och jagar fiskekompisar till det förestående reportaget. Ja... fiskar är kanske ett bättre valt ord; något större napp får han inte. Hela fiskeföreningen kommer inte, men vi blir ett bra gäng ändå, låter han meddela.

■ Ingen fiskelycka

Vad är det som driver honom; fiskelycka kan det inte vara, om man skall döma av de dagboksanteckningar som finns i den höbergska gäst- och dagboken.

De inledande citaten är representativa; det är så Hasses kompisar beskriver hans fångstlycka. Själv uttrycker han det på annat sätt - ja, inte skriftligt, men väl i ord när vi talas vid.

Det är sen eftermiddag när vi kommer iväg från Östersund. Framför oss har vi tolv mils bilresa, rakt upp i fjällvärlden. Allmän väg upphör, men vi fortsätter någon mil innan vi packar om och fortsätter färden med snöskoter i ytterligare fem kilometer.

■ Väntar på vättar

Det har börjat skymma ordentligt nu. Jag sitter bak på skotern, Pelle Svensson kör och bakom oss kommer Hasse på skidor. Det är snö i massor. Över allt är det spår i snön - mest från renar, men även från smådjur. Himlen är ljusröd i väster, och det susar lätt i trädtopparna. Jag skulle inte bli särskilt förvånad om en vätte tittar fram under en gran. Det är som att åka genom ett Jenny Nyström landskap.

Verkligheten gör sig brutalt påmind när vi är framme i Höberg. Det är varmare ute än i huset. Pelle och Hasse är raska; spisen tänds snabbt och ett par fotogenkaminer bärs fram. Värmen kommer snart. Temperaturen stiger raskt.

■ Kaffe och skrönor

Lite kvällsmat tillagas på vedspisen. Kaffe kokas, och så är det tid för skrönor och andra historier.

Hasse berättar ordrikt om sina fram-

gångsrika fisketurer. Han återkommer ständigt till den helg då fiskelyckan stod honom bi. Över ett hundra fiskar fastnade på hans krok. Det är fångstrekord.

■ Tioårsjubileum

Höberg har varit bebyggt sedan början av 1800-talet. Vi resonerar lite om vilka livsvillkor arrendatorerna kan ha haft. Pelle berättar att den siste arrendatorn nyligen firade sin hundraårsdag. Det grämer både Pelle och Hasse att de missade bemarkelsedagen. Nu bor den siste arrendatorn på pensionärshemmet i Föllinge.

Det är Lantbruksnämnden som äger Höberg. I tio år har fiskeföreningen arrenderat ägorna. Förra året fick de kontraktet förlängt med ytterligare en tioårsperiod.

■ Störst på 80-talet

Det har varit händelserika år. Första besöket var strapatsrikt. Pelle, Örjan Österberg och Hans Nylander var de första som inspekterade huset och fiskevattnen. De var ute för att provfiska. 13 kilo fisk fick dem att genast skriva kontrakt. Föreningen växte snabbt. Ett tjugotal blev med det första året. Så växte föreningen, störst var den några år in på 80-talet. Då var drygt 30 personer medlemmar.

Lördagseftermiddagen är skön. Solen gassar ordentligt. På förstukvisten njuter Pelle och Hasse en stund av den sköna marssolen.

Nu har antalet stabiliserat sig runt tjugo.

Pelle och Hasse tillhör den grupp som mest utnyttjar stugan. Ett tiotal gånger per år är de uppe för att fiska, plocka hjortron eller svamp. Det har varit rikliga skördar även om fisket blivit sämre de senaste åren.

■ Lågt nedfall från Tjernobyl

Tur har de även haft. Nedfallet från Tjernobyl var minimalt; bequerelhalten är låg, men bara några mil på ömse sidor om Höberg är det höga halter.

Otur har de även drabbats av. Bara något år efter inflyttningen blev grannhuset ockuperat. När Pelle berättar om Örnmarker, en gammal sjöman som gått med i Moder Jord, eller vad organisationen hette, drar jag mig till minnes tidningsrubrikerna. I Höberg skulle Örnmarker leva nära naturen och av vad naturen kan ge. Där bodde han, hustrun och barn ett par år i ett fallfärdigt hus, med centimeterstora springor, så ventilationen var det inget fel på.

Forts på nästa sida

Forts fr föreg sida

De örnmarkska åren har satt spår i den höbergiska dagboken. Ockupantens liv och leverne har gett många roliga kommentarer från de riktiga arrendatorerna.

Kvällen blir inte sen. Vi ska upp tidigt för att skida till fiskeplatsen.

■ Bara ett mörkt hål

Det är ljuvligt ute. Några plusgrader, ingen besvärande vind och en sol som värmer skönt. Vi borrar hål efter hål i isen. De första minuterna går snabbt, men när nappen uteblir blir sekunderna minutlånga. Pelle får första fisken, Hasse andra och tredje innan det är min tur. En två decimeter lång röding är min fångst, tätt följd av en lika stor/liten öring. Det är allt! Resten av dagen ser jag bara ett mörkt hål i isen. Kommentarer om Hasses forna fångster blir syrligare.

■ Temperaturen sjunker

Vi återvänder till stugan på eftermiddagen för att laga mat och värma oss. Senare återvänder vi till isen, men värmen på dagen ersätts snabbt av en bitande kyla. Temperaturen sjunker i rasande fart från några plusgrader till minus tolv. Det är kallt när vinden börjar komma fram.

■ Får Hasses fisk

Söndagen ger inte heller någon större fångst. Men det är det som är tjusningen säger Pelle, detta att aldrig veta om man får någon fisk. Han föredrar att åka till Höberg på helgerna än att sitta hemma i bostadsområdet och glo på tv.

Visst håller jag med honom. Det är en härlig utflykt. Några fiskar får jag med mig hem; fler än jag fångat. Hasse kan inte låta mig åka till Örebro med enbart tre fiskar. Jag får hans fångst, så det räcker till en ordentlig festmåltid.

■ Smittande entusiasm

Hasses entusiasm smittar av. Jag förstår inte att inte fler på divisionen är med i föreningen, för visst är det härligt att komma ut i naturen, njuta av stillheten, sitta på isen, pimpla lite och "ljuga" lite. Jag borde föreslå Hasse att han arrangerar gruppresor för andra aerotechare, så att fler får möjlighet att njuta av en helg i den jämtländska fjällvärlden.

Lennart Bladh

Tyst och stilla. En stilla susande vindbris i trädtopparna. Ett mäktigt landskap med fjälltoppar i bakgrunden. Finns det bättre miljö för att inta en lunch. Pelle har försett sig med ägg, och njutningen går inte att ta miste på.

Stirrade ned i ett mörkt hål, det var vad Tech-Ins utsände gjorde mest hela tiden. Någon större fiskelycka hade inte redaktören.

Fångsten tar Pelle hand om. Det är inte första gången han rensar fisk. Med flinka fingrar är vår fångst snabbt rensad, packeterad och förpassad till ett kyligt förvaringsutrymme i väntan på hemfärd.

Analogt och digitalt i lycklig kombination

□□□ FFV Test Systems AB har sitt huvudkontor i Stockholm under takåsarna i Mariavik ett stenkast från Årstavikens båthamn. Men bolaget har även en sektion i Arboga med huvudansvar för utvecklingen av autotestare för JAS-projektet.

□□□ De senaste månaderna har sektionen även slutfört ett par andra, viktiga jobb, i detta fall åt FFV Aerotech.

□ På luciadagen levererade Arboga-gänget en autotestare till Avioniks Robotavdelning. Systemet bygger på JAS-konceptet och kombinerar test och underhåll på robotsystemen 15 och Helitow. Försäljare som han är gör Hans Eklund gärna litet god reklam kring affären.

— Pluspoängen var att våra köpare på Avionik inte vågade tro på den korta leveranstid vi erbjöd. Hans myser vid tanken på hur tvivelarna tvingades svälja sin förvåning tillsammans med lussebullarna.

Intressant kombination

— Med sin nya utrustning kan Robotverkstaden nu testa och verifiera

En glad trio från Test Systems i Arboga firar det ingen vågade tro på; rekordleverans av en hybridtestare till Robotavdelningen. Hans Eklund med sitt bredaste kundleende flankeras här av projektledaren P-O Larsson och Åke Hallberg som bär ansvaret för programvaran.

merparten av alla enheter i de båda robotsystemen, konstaterar han.

I januari levererades ytterligare en testare. Mottagare denna gång var Systemteknik, den avdelning dit autotestargänget en gång räknades.

— Den utgörs av en hybridtestare som kombinerar olika möjligheter till test, i detta fall digitala och analoga mätfunktioner, förklarar Hans.

Systemteknik skall använda utrustningen för att verifiera modifieringar på centralkalkylatorn till AJ37 Viggen. Det är en del av ett projekt med namnet MPE, som sysselsätter avdelningen en

bit in på 90-talet.

— En av våra starka sidor är just möjligheten att skraddarsy testare, och idag satsar vi hårt på den nischen. Behovet av hybridtestare växer och utgör ett komplement till den tidigare marknaden som dominerats av analoga och digitala testare. Vårt utbud är inte unikt men ligger inom ett intressant utvecklingsområde, menar han.

Starka kort

I förhållande till olika "gurun" på autotestarnas marknad, har Test Systems alltså ett starkt kort på hand. Företaget jobbar oberoende av leverantörer. Det är det fina i kråksången hävdar Hans och förklarar:

— Vi utvecklar testare med de bästa instrument marknaden kan erbjuda utan att behöva tänka på vem tillverkaren är. Därför håller våra produkter toppklass, säger han med ett brett försäljarleende.

Vid sidan av dessa beställningar är sektionen inne i ett intensivt skede av arbetet med underhållsresurser för flygplan 39 Gripen.

— Nu gäller det testare för större mikrovägsenheter, styrautomat, tröghetsnavigering, två för digitala mätfunktioner och ytterligare en

för flygradiounderhåll, avslutar Hans medan han räknar på fingrarna.

Text: Anne Allard

Bild: Ingemar Kjellberg, Anne Allard

Före leveransen provar Eva Olgemar det ATE-system som Robotavdelningen skall använda för test och underhåll av Robotsystem 15 och Helitow.

DUUM-dagen en domedag för alla otränade utmanare

■ Det här är menat som en spark i rätt riktning. En riktning som i tid räknat är 22 april och i rum räknat är Södra grinden vid FFV i Arboga. Där startar DUUM-loppet som sedan slingrar sig via skogsvägar fram till Herrfallet vid Hjälmarén.

■ Detta är garanterat årets DUUM-aste arrangemang. Senast det begav sig i oktober var tillställningen både urvattnad och energifattig. Det visade sig nämligen efter målgången att bastun fungerade men inte duscharna.

Den gången tog DUUM-damerna initiativet och hoppade i sjön, som fortfarande var isfri. De vände herrarna ryggen, och därav kom det hela att betraktas som ett "bestjärtansvärt ändamål". Så småningom följde några fega herrar deras exempel.

Vid samkvämet i Stallet litet senare blev det inte några stilstudier per video. Det fanns nämligen ingen el i lokalen.

Jaktstart

— Men det fanns faktiskt några pluspoäng också förra året, påpekar Roger Thelenius. Hans roll i sammanhanget kan närmast beskrivas som DUUM-general.

— Ett stort plus var den seedade starten, där turordningen bestäms av den tid deltagarna tar på sig för att nå ända fram. Längsta tiden startar först, och det innebär att damerna går ut i täten och herrarna får något att jaga hela vägen.

Roger tvekar litet över den formuleringen, eftersom han har en insändare i årets första Tech-In i gott minne.

— Det lyckade med seedad start är i alla fall att alla kommer i mål i tät följd och det bäddar för spännande slutstrider, förtydligar han.

Utslagen utmanare

DUUM började som en motionstanke för ett par år sedan och som en personlig utmaning mellan två anställda. A hävdade kaxigt att "i april slår jag B som ingenting på 15 kilometer". Sedan tog A ledigt sex månader, men knappast för att träna skulle det visa sig. Han återvände i april och förlorade med bred marginal loppet mot B.

Av omgivningen fick A veta att utmaningen och förlusten tillhörde det dumaste någon hört talas om. Dumt eller inte, men plötsligt haglade det utmaningar och det ena paret efter det andra bestämde sig för att "göra upp". En hjärntrust föreslog att alla uppgörelser

skulle avgöras vid ett och samma tillfälle. Därifrån var sedan steget inte långt till att döpa evenemanget - De Utslagna Utmanarnas Memorial, DUUM.

I lagens namn

— Förra året fick vi nio utslagna utmanare, och det är tack vare dem som vi kan springa i år igen, konstaterar Roger.

Det är fritt fram för alla att hitta någon till synes jämbördig löpare, utmana honom eller henne och anmäla sig till DUUM-loppet i april.

— Eftersom svenska

folkets motionsstandard är på nedåtgående, så har vi öppnat en ny klass för tremannalag, fortsätter Roger.

— Den unga, vecka generationen kan utmana oss äldre, starkare och mer stabila "40-taggare" i lagtempo. Var och en springer fem kilometer och utmanar ett annat lag på samma villkor.

Alla tänkbara förtretligheter inträffade i oktober, så aprilversionen har stora chanser att bli det bästa DUUM-loppet hittills, lovar Roger.

Anne Allard

"HÄLSA FÖR ALLA"

- för att du ska må bättre

■ I den här monologen framträder Nisse. Han är i sina egna ögon en riktig "fris-kus". Allt det här evinnerliga snacket om hälsan tycker han är överdrivet och onödigt. Vet'e tusan om det inte rent av är hälsovådligt! För om man börjar känna efter för mycket och lyssna på varnings-signaler inifrån så vet man aldrig var det kan sluta.

■ Nisse ger till en början ett intryck av att vara stöddig. Men efterhand framgår det att han är fast i en ond cirkel, där förhållanden på arbetsplatsen och i hemmet samverkar till att han i själva verket mår ganska dåligt.

Den inbillade sjuke

Nisse är huvudperson i Allan Åkerlunds enmans-teater, "Den inbillade sjuke", som nyligen framfördes på division Flygteknik.

Teaterföreställningen var startskottet för projektet "Hälsa för alla", vars mål är att via arbetsplatserna knuffa igång en ökad aktivitet som skall förebygga ohälsa.

Bakom projektet står Östergötlands läns landsting i samarbete med LO- och

"Hälsa för alla" projektets startdag bjöd på kaffe med dopp, presentutdelning samt lotterier, som anordnades av den lokala projektgruppen, som för dagen var iförda speciella aktionsoveraller, med texten; Flygteknik satsar friskt. Hälsa för alla.

TCO-distrikten, Korpen och Folksam.

Två års försök

I två år skall olika uppslag testas och prövas i verkligheten. Vi ska må bättre, och vi skall hitta användbara modeller för framtiden som kan tillämpas på andra företag, menar projektledningen.

Utvalda arbetsplatser

Fem orter och arbetsplatser i Östergötland har valts ut för projektet. Aerotech i Linköping är en av dessa. Regionala, såväl som lo-

kala, projektgrupper har redan tillsats. Aktivering av korpkulbar som utveckling av ett nät av hälsofaddrar på arbetsplatserna är ett exempel på de många ideér som förts fram.

Studiecirklar

Ryggskola, rökavvänjning och studiecirklar i kost och motion är andra exempel som ingår i projektet.

I Linköping har det även startats aktiviteter för hela familjen. Ridning, fiske, innebandy, nybörjarkurser i bugg och squash är exempel.

Allt för att få personalen må bättre.

För hela familjen

Det är viktigt att vi får med hela familjen i de aktiviteter vi kan erbjuda, säger projektgruppen på division Flygteknik. Familjen och arbetsplatsen är två tunga faktorer att arbeta med när vi vill åstadkomma en bättre hälsa. Det handlar om människan, företaget och kommande generationer. Därför är det tid för oss att nå målet att må bättre.

Benny Aretun

Grytor förenar Aerotechs långpendlare på kvällarna

□□□ De kommer från Trosa, Stockholm, Finspång, Karlskoga och Finspång igen. Där bor de; Peter, Anders, Lars, Ingemar och Thomas. Den geografiska spridningen till trots har de ett gemensamt; arbetsgivaren - Aerotech i Arboga.

□□□ Långpendlare kallas de. I veckorna har de en fast punkt: Arboga och till helgerna återvänder de till Trosa, Stockholm, Finspång och Karlskoga.

□ Dessa fem är några av Aerotechs alla pendlare. En bra bit över 500 av Aerotechs anställda i Arboga pendlar. Det är kanske bara arbogaborna och kommunledningen som vill kalla fellingsbroarna,

kungsörs- och köpingsborna, som reser till Aerotech, för pendlare.

De flesta är dagpendlare, men ett antal veckopendlar. Peter, Anders, Lars, Ingemar och Thomas hör till den senare kategorin. Den fasta bostaden har de långt från Arboga, för långt för att dagpendla. I Arboga bor de i övernattningsrum eller småbostäder.

□ Familjeskäl hindra flyttning

En undersökning som Arboga kommun genomförde förra året visade att familj, boende och kulturutbud var skäl som angavs mot en flyttning till Arboga.

Familjen på annat håll, ett begränsat nöjes- och kulturutbud; vad gör långpendlarna på kvällarna? Arbetar de från tidig morgon till sen kväll, sitter de i sina övernattningsrum och ugglar, eller gör de något meningsfullt?

□ Nytt med nöje

Peter, Anders, Lars, Ingemar och Thomas förenar nytta med nöje. Högtidligt kan det uttryckas som så att de berikar sig kulturellt. Mellan pendling, arbete, övertid och tjänsteresor pressar de in spisning för såväl själ som kropp. De går på matkurs!

Framsteg gör de! Fast handledning har de av Marja, en frodig hushållslärare, som lotsar dem genom kokkonstens labrynter, och håller ett vakande öga på dem.

□ Pådrivande eldsjäl

Det är inget tvivel; alla är gourmeter, inte gourmander.

Thomas är eldsjälen, men så är han den i gänget som bott längst i Arboga. Veckopendlare har han varit i drygt tre år

Gör jag rätt nu, tycks Tomas (till höger) fundera. Det är säkrast att läsa receptet samtidigt som han stöter i morteln. Lars (till vänster) letar bland kryddorna. I mitten syns Ingemar. Alla tre är intensivt sysselsatta med att laga till dagens måltid.

och nu är han den som driver på kompisarna att komma på kursen. Någon större övertalning har det aldrig varit tal om; nöjet att träffas, laga god mat, njuta av den och få snacka en stund gör att alla försöker komma.

Visst satt de inne med kunskaper från början, förklarar Marja. Något har de allt lärt sig nu. Det märks. När vi njutit en delikat indisk meny surrar redan orden om nästa veckas meny. Det är inbakad sjötunga, kinesisk mat och andra inte lättlagade menyer gruppen vill laga. Redaktören måste protestera när vitlöks-späckad lammstek kommer på tal; bena ur den och fyll den med en väl mogen gorgonzola så blir njutningen större. Vitlöken kan sparas till potatisgratängen.

☐ Avancerade rätter

Det är kanske inte rätt att säga att Marja håller ett vakande öga på dem. Hon går igenom menyn, delar upp gänget i ett par grupper och talar om vad respektive grupp ska göra - så får de göra det. Själv finns hon i bakgrunden, dukar och småpratar, men ett öra är alltid öppet. "Vad är det för skillnad på kummin och spiskummin", undrar Lars, och genast finns Marja där för att ge en förklaring.

Hon har tillit för deras kokkonst - nu, efter sju gånger på denna kurs, vet hon att de är kapabla att laga ganska avancerade rätter. Nästa gång borde jag bara plocka hit ett antal ingredienser och säga till dem att laga något, funderar hon högt. En viss förskräckelse kan ses i ögonen hos de som hör henne. Tilliten till den egna kokkonsten är kanske inte så stor hos kursdeltagarna.

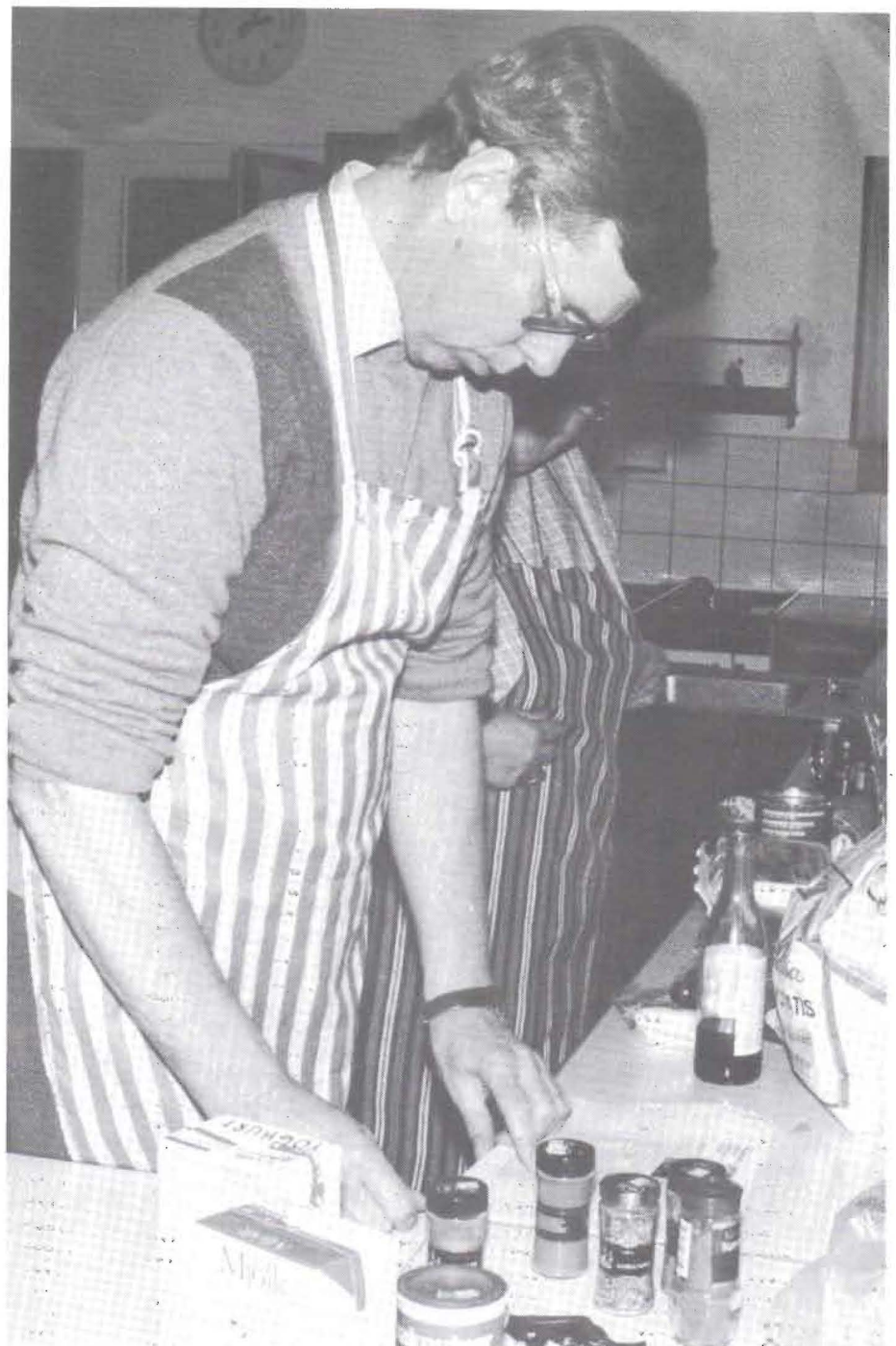
☐ Flera års pendlande

Thomas är veteranen i gänget. Peter nykomlingen. Han började på Aerotech i höstas, så långpendlandet är en ny erfarenhet för honom. Även Lars och Anders är relativt nya. De har arbetat på Aerotech ett respektive två år.

Ingemar är veteran. Han var dagpendlare i drygt två år innan han och familjen flyttade till Arboga. En svårsåld villa i Karlskoga satte stopp för närboendet. Familjen återvände och Ingemar blev veckopendlare. Pendlandet är inte något han uppskattar. Han har inte skaffat familj för att bo isär.

☐ Vill lära känna Arboga

Peter, Anders, Lars, Ingemar och Thomas är inte de enda på kursen. Där

Nu gäller det att läsa rätt. Claes-Göran studerar noga receptet innan matlagningen kan börja. Det är en indisk meny som skall tillagas.

finns även en "utböling" i gänget; en arbogabo; Claes-Göran. Det är han som ger kompisarna information om Arboga - ett Arboga pendlarna skulle vilja lära känna lite bättre. Arboga känner de dåligt, Ingemar undantagen. Någon helg på arbetsorten har det aldrig blivit, något de beklagar. De skulle uppskatta att få en guidad stadsvandring. Det borde kommunen eller Aerotech ordna så att alla pendlare lär känna arbetsstaden.

☐ Jobb i recepten

Det är gemytligt att gå omkring i skolköket, känna doften från exotisk mat och veta att snart är det dags att avnjuta

den. Det pågår ett ständigt småprat - jobb verkar vara bannlyst. När några börjar prata jobb vid matbordet hyssas de snabbt. Dessa kvällar ska god mat dominera.

Ingemar ser jobb även i receptet; i stället för att läsa "bas-mat-ris" läser han "bas-matris", en sådan felläsning är lätt att förlåta.

Efter maten får jag inte plocka fram kameran. Thomas avvisar mig bryskt när jag skall föreviga honom vid diskbänken. Det går inte för sig. Hustrun kan ju få syn på bilden och då är man fast vid diskbänken, är hans tanke.

Lennart Bladh

- Av 100 dokument vi skickar blir bara 18 riktigt uppmärksammade av någon läsare
- Nära 80 procent av det vi gör är dubbelarbete; vi arbetar t o m fram rapporter som någon annan redan skrivit
- Sverige är världsmästare i antal ringpärmar per anställd och i antalet terminaler
- I dag använder en företagsledare i genomsnitt 20 procent av sin arbetstid till att söka efter information
- Hälften av all information till personer i ledningsnivå slängs direkt i papperskorgen
- Informationsmängden vid ett genomsnittligt svenskt verkstadsföretag ökar årligen med cirka 25 procent
- Flera större företag har i experimentsyfte stoppat alla datarapporter under en till tre månader. Det visade sig att bara tre procent av rapporterna efterfrågades

Information är nyckeln till ineffektivitet och framgång

Det kom en inbjudan till en konferens om informationsstress. Mycket av det som stod i programmet var lätt att känna igen och klart intressant. På flera håll inom Aerotechgruppen pågår arbetet med att ge oss ett nytt hjälpmedel, KIS eller kontorsinformationssystem. Många undrar vad man skall göra för att styra och hantera det ökade informationsflödet. Även jag, så jag anmälde mig för att få veta om någon har hittat svaret.

Några svar fick jag inte, men väl en massa kloka råd. Bland annat av Dag Ericsson, professor på Chalmers och min raka motsats på området information. Han är specialist på informationsteknik, medan mitt specialområde är information i det skrivna ordets form. Ett har vi dock gemensamt - vissheten om att det krävs en helhetssyn mellan tekniken och orden. De klarar sig helt enkelt inte utan varann.

*Var tyst eller säg något
som är mer värt än tystnad*

Euripides

Information är nyckeln till framgång - den har ett värde och skall ses som en

tillgång - inte som en kostnad, påpekar Dag Ericsson. Men det kan med dagens snabba reproduktionsteknik bli för mycket av det goda. Och såväl för mycket som för litet information leder till stress. Därför, säger Dag Ericsson, får vi inte glömma bort urvalet i kedjan: produktion, urval och distribution av information.

För lite och för mycket information ger ineffektivitet. Det leder till kommunikationsproblem med oklara och osunda relationer. Det blir svårt att sätta mål och att hålla i sär mål och medel.

*"Det enda som utvecklar sig
själv i en organisation
är oordning, friktion och
ineffektivitet"*

Visst går detta att motverka. Medlet är information som kommer i rätt tid med rätt innehåll, form och mängd. Det låter enkelt, men precis som tulpanarosor är det desto svårare att göra.

Dag Ericsson har några tips. Fortlöpande uppföljning och återkoppling av information inom företaget. Aktiviteter

som skapar entusiasm och goda relationer. Delegering, A och O i den svåra konsten att lita på folk.

Det handlar om att ändra attityder som oftare leder till misslyckanden än vad bristande förmåga gör, enligt professor Ericsson. Litet elakt men kanske inte helt oriktigt påstår han också att mycket av det vi idag kallar ledning består i att göra det svårt för människor att arbeta.

Aerotech har valt en utvecklingsväg mot nya informationsmöjligheter. Samtidigt hävdar experter att hälften av all information som hamnar på våra skrivbord är onödig.

Därför är det viktigt för företaget att noga överväga varje steg framåt. Det gäller att skapa en enhetlig strategi för informationen och att se den som helhet och inte som smådelar.

*Här gäller det fan int' att se
framåt eller bakåt.*

Här gäller det att se upp!

Henrik Tikkanen

Anne Allard

Tack

Ett stort tack till chefer, arbetskamrater, arbetsledare och FCTF för blommor och gåvor som jag fick vid min pensionering.

Hans Larsson, MR23

Ett hjärtligt tack till arbetskamrater, företaget och FCTF för uppvaktningen vid min pensionering.

Doris Nilsson, FS42

Tack för fina presenter och en trevlig kväll i samband med att jag slutade min anställning.

Staffan Andersson, FA24

Ett varmt tack till mina arbetskamrater och chefer på AM för all uppvaktning på min 50-årsdag.

Karl-Axel Kuhlin, AM55

Ett stort tack till chefer, arbetskamrater och FCTF för blommor, presenter och uppvaktning på min 50-årsdag.

Sven-Gunnar Persson, AF24

Nyanställda**Avionik**

Per Hultén, AT
Marianne Norström, AT60
Thomas Johansson, AD
Jonas Larsson, AS40
Mats Tolonen, AM80

Motor

Christina Berggren, MG
Veijo Kumpumäki, MA75
Thomas Westin, MA75
B Nordell-Karlsson, MR86
Christina Zander, MH20

Flygteknik

Magnus Svedén, FT85

GS

Monika Bergroth, GA70
Per Thomas Olsson, GB40

Air Target

Jan Åström

Tävling**Var finns dessa texter?**

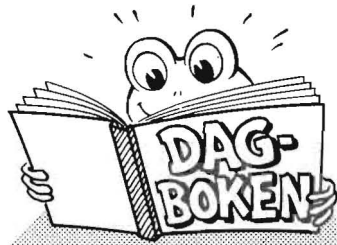
- 1 Enligt "CK/89: följande: "Det är inte att det i fortsättning vara svårare att få den som i samband exempel tjänst utrustning..."
- 2 ...ar jag mig till minnes tidn. I Höberg skulle Örmarken naturen och av vad naturen bodde han, hustrun och be-
- 3 ...undqvist, från division GS i Östers boks-författare
- 4 ...ventuella fel, menar ha. Lennart Hasslerud är i för att engagera FFV A. den utbildning som F14 för förbanden.
- 5 Med hjälp av AEROGRAMMET kommer vi för hoppningsvis att klara snabba nyhetsinfor-
- 6 — Den unga, ve generationen kan utmana oss äldre, starkare och mer stabila "40-taggare" i lag- ... Var och ...

Dessa texter återfinns på olika platser i denna tidning. När du läst tidningen bör det inte vara några svårigheter att återfinna dessa utdrag. Skriv ned numren på texterna och på vilka sidor texterna finns och sänd din lösning till Tech-In. Senast den 28 april måste redaktionen ha din lösning. Först rätta dragna lösning får en Tech-In/Aerogrammet tröja, så glöm inte att uppge storlek (M, L, XL). Sänd lösningen till Tech-In, 732 81 Arboga.

Pratbubblan

I förra numret efterlystes en bra pratbubblatext till bilden till höger. Ett fyrtiotal förslag har kommit till redaktionen. Det är många som associerat bilden till Globen i Stockholm. Juryn har fastnat för följande text, som är insänd av Gun Billström, AT41; "Jag var inte med när Globen byggdes, men inte kan det ha varit så svårt". En Tech-In/Aerogrammet tröja kommer med posten. Redaktionen säger grattis!

Sten Lindqvist, 38 år. Kometkarriär vid FFV Aerotech i Östersund, eller från basmaterielmontör via kontrollchef till fordonsingenjör på 20 år. Numera står det "Specialuppdrag" på dörrskylten. Det innebär, enligt egen uppfattning, att jag gör "omöjliga" jobb, som ingen annan klarar av. Det kan naturligtvis vara så att "dom andra" inte vill ha just de jobben, men det tvivlar jag på. Privilegiet med specialuppdrag innebär att varje vecka är speciell, men det kan till exempel se ut så här.

Måndag

Inleder än en gång veckan med att ösa min galla över mottrafikanter, Kör som vanligt halvt i blindo till jobbet under parollen "Döda en vägslus - gasa mer". Medan adrenalinet är på topp, tar jag mig an alla kontakter som inte hanns med i fredags.

Omöjliga jobb

är Stens vardag

Det blir ett samtal till F7. Inget svar. Ringer igen på eftermiddan och får inte bara svar utan även ett bra sådant. Dagen lider mot sitt slut och jag konstaterar att måndagar inte är så hemska som en del gör gällande.

Tisdag

Nu är det bråttom. Plötsligt beställer FMV nya kompressorläggningar till F10. Leverans nästa vecka. Måste ringa inköp om beställning, kontrollern om moms, Atlas Copco om leverans, flottiljen om besökstillstånd, administration om konto, resebyrå om biljetter o s v. Missar både fika och lunch, men hinner lite "rundpingis" på verkstaden.

Frenetisk eftermiddag, river och sliter i papper och skaller på alla om allt, men får till slut klart för nästa vecka.

Kommer hem totalt slut och beklagar mig för min fru, som lyssnar ungefär lika deltagande som vanligt innan hon påminner mig om att "tisdagskvällar är hennes gitarrkurs". Prövningarna tar visst aldrig slut för en tvåbarnspappa.

Onsdag

Trots de vanliga "mottrafikanterna" ser dagen ut att bli bra. Chefen kommer in och gratulerar till F10-beställningen. Blygsam som jag är svarar jag: "det var väl ingenting, det går ju bara efter planerna jag gjorde i höstas".

Det tar någon timme att återställa de goda relationerna med alla som fick skäll i går, men jag hinner i alla fall fika.

Men nog är det själva ... Samma gamla messmör på

Massbrev - tjänste

61-9997

Sten Lindqvist, från division GS i Östersund är denna månads dagboks författare

mackorna igen. "Jamen, du kan väl be din fru lägga på något annat nån dag", replikerar en välmenande kolega. "Min fru! Tror du hon gör mina mackor. Näe, dom får man allt göra själv.

Torsdag

Det går alldeles utmärkt ända till strax efter lunch. Då kommer det ett jobb. Konstruktionschefen kommer inrusande med ett provningsprotokoll. Kan du översätta det här till engelska. Vi behöver det inte förrän i morgon, är hans ord. Omöjligt, svarar jag och lyckas rabbla upp minst tio saker som jag måste ha klart den här veckan.

I så fall behöver jag jobba över i kväll, tillägger jag försiktigt. "Vad bra", säger han och försvinner lika fort som han kommit.

Halv tio på kvällen är huvudet lika tom som skrivbordet är fullt med lexikon. Men protokollet är klart. Vad gör man inte för att leva upp till skylten på dörren.

Fredag

Dagen slutar trots allt bra. Har ett möte med representanter från högskolan och avdelningschefen om ett gemensamt forskningsprojekt. Alla har slips utom jag. Nu när vi fått ny växel borde Siv ha tid att hyra ut akutslipsar, enligt gammal krogservice, både till oss och behövande gäster. Men å andra sidan får jag fortsätta min karriär i 20 år till, så kanske jag har ett permanent "slipsjobb" och då behöver man ju inte tänka... På allt!